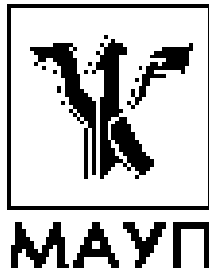

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС: перспективи розвитку вищої освіти України

Матеріали VII Міжнародної наукової конференції
“Модернізація вищої освіти України в умовах
Болонського процесу: аналіз вітчизняного досвіду
і перспективи розвитку”,
м. Одеса, 29–31 травня 2007 р.
і VIII Міжнародної наукової конференції
“Стан і перспективи розвитку вітчизняної системи
вищої освіти в контексті Болонського процесу”,
м. Судак (Автономна Республіка Крим), 13–16 вересня 2007 р.

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2008

ББК 74.58(4УКР)я43
Б79

Відповідальний редактор В. М. Чирков
(видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”)

Болонський процес: перспективи розвитку вищої освіти України: Матеріали VII Міжнар. наук. конф. “Модернізація вищої освіти України в умовах Болонського процесу: аналіз вітчизняного досвіду і перспективи розвитку”, м. Одеса, 29–31 трав. 2007 р. і VIII Міжнар. наук. конф. “Стан і перспективи розвитку вітчизняної системи вищої освіти в контексті Болонського процесу”, м. Судак (Автономна Республіка Крим), 13–16 верес. 2007 р. — К. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. — 368 с.: іл. — Бібліогр. в кінці статей.

ISBN 978-966-608-846-1

У пропонованому збірнику наукових праць висвітлюються проблеми реформування системи вищої освіти України, трансформації освітньої системи країни в умовах розвитку постіндустріального суспільства. Вища освіта розглядається в контексті державної політики України.

Для науковців, державних службовців, менеджерів освіти, викладачів і студентів, які навчаються за такими напрямками і спеціальностями: державне управління, політологія, менеджмент, маркетинг, педагогіка, міжнародні відносини.

ББК 74.58(4УКР)я43+74.58я43

ISBN 978-966-608-846-1

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2007

Шпатенко С. А. Вимоги транзитивного суспільства до системи освіти	72
Шпатенко С. А. Напрями розвитку освіти у транзитивному суспільстві	75
Савченко В. Г., Андрюшина Л. Л., Родіна Ю. Д. Індивідуалізація навчання як основа нової парадигми освіти у контексті Болонського процесу	83
Лисак Т. К., Сакевич А. Д. Адаптація вищої освіти України до європейських стандартів і принципів Болонського процесу	86
Зайцева І. В. Адаптація національної системи освіти до принципів Болонського процесу	89
Максименко О. О. До питання про екологічну культуру студентської молоді в контексті загальноєвропейського освітнього процесу	93
Андреєва О. В., Лознікова Л. П. Проблеми входження України в загальноєвропейський освітній простір	97
Козієвська О. І. Актуальні проблеми підвищення якості вищої освіти в Україні	103
Гуляницький В. В. Тенденції розвитку приватного сектора вищої освіти в аспекті Болонської конвенції	110
Гаджиев Байрам Основные направления образовательной политики Азербайджанской Республики	123
Дюндіна Н. Л., Дюндін В. Д. Регіональний розвиток вищої освіти як фактор формування інтелектуального потенціалу суспільства	135
Баева Е. Психофизиологические принципы интерактивных методов обучения	141

О. О. МАКСИМЕНКО

докторант

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКОЛОГІЧНУ КУЛЬТУРУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Обстоюється думка про необхідність екологізації навчального середовища з метою формування проекологічних (орієнтованих на збереження навколишнього середовища) цінностей, розвитку екологічного мислення та підвищення рівня екологічної культури студентів вищих навчальних закладів.

Актуальність дослідження екологічної культури молоді пов'язана передусім з глобальним характером екологічних проблем, викликаних неадекватною взаємодією людини з природою. Цим проблемам присвячено чимало публіцистичних і наукових праць як прикладної, так і теоретичної спрямованості, що аналізують їх в рамках системної кризи, характерної для людської цивілізації. Занепокоєність станом навколишнього середовища зростає і серед широких мас населення, про що свідчать численні соціологічні опитування. Разом із тим більшість людей вважають екологічну кризу чимось зовнішнім стосовно людини, а не тим, що закладено в ній самій, тоді як екологічна криза — це насамперед світоглядна, філософсько-психологічна криза, спричинена відсутністю у людини екологічно-орієнтованих форм поведінки, низьким рівнем екологічної культури, домінуванням екологічно неадекватного мислення та пануванням у людській свідомості споживацьких цінностей сучасної технократичної цивілізації, що сприймає природне середовище передусім як умову існування людського суспільства і орієнтується на необмежене використання природних ресурсів.

Зрозуміло, що використання природних багатств Землі не припиниться за жодних умов. Проте користування природними ресурсами аж ніяк не може означати беззастережного панування людства над природою. І тому потрібно змінити ставлення людини до навколишнього середовища, беручи до уваги насамперед психологічні чинники. На зміну існуючим формам взаємодії цивілізації з навколишнім середовищем мають прийти інші, що ґрунтуються на проекологічних цінностях, тобто орієнтовані на збереження навколишнього середовища. І це не просто альтернатива цінностям технократичної цивілізації, а й необхідна умова для виживання людства в цілому.

Саме тому важливим є цілеспрямований навчальний і виховний вплив з метою формування проекологічних цінностей, а також відповідних форм поведінки людини у природі, розвитку екологічного мислення та підвищення рівня екологічної культури.

Екологічна культура — феномен досить складний. У найбільш загальному вигляді його можна визначити як здатність людей користуватися своїми екологічними знаннями та вміннями у практичній діяльності (В. А. Ясвін). Тобто люди, в яких не сформована екологічна культура, можуть володіти певним обсягом знань з екології, але не застосовувати їх у повсякденному житті.

Екологічна культура інтегрує екологічну освіченість, екологічну свідомість (сприймання людиною навколишнього середовища, її ставлення до цього середовища та взаємодія з ним), екологічну поведінку (сукупність конкретних дій і вчинків людей, пов'язаних безпосередньо чи опосередковано з впливом на природне оточення, а також з використанням природних ресурсів). Формування екологічної культури може здійснюватися різними шляхами: через політику, економіку, засоби масової інформації, сімейне виховання, а також у процесі екологічної освіти та екологічного виховання у школах і вищих навчальних закладах.

Особливості змісту екологічної освіти досить повно висвітлені в деяких працях (І. Д. Зверєва, А. Н. Захлебного, І. Т. Суравегиної, Г. М. Каропи та ін.) і полягають, зокрема, в її комплексному характері (виходячи з комплексу екологічних проблем), чого можна досягти за рахунок багаторівневої організації екологічної освіти, запровадження інтегрованих узагальнюючих еколо-

гічних курсів, а також екологізації навчального середовища — надання йому таких культурно-естетичних якостей, які б сприяли екологічному вихованню та розвитку особистості, пізнанню природи як особистісної цінності, формуванню морально-екологічного імперативу — “стався до природи так, як хочеш, щоб ставилися до тебе”.

У процесі створення єдиного європейського простору вищої освіти та у світлі Концепції екологічної освіти України (2001 р.) до основних напрямів екологізації навчального середовища можна зарахувати такі:

- обов’язкова присутність екологічних аспектів у всіх навчальних дисциплінах, незалежно від вибраної студентом спеціальності;
- застосування активних особистісно-орієнтованих методів екологічного навчання (евристична бесіда, проблемний виклад матеріалу, дискусія, рольова гра, виконання завдань типу “що буде, коли...”, конкурси рефератів, моделювання ситуацій морального вибору) разом з методами екологічних досліджень — спостережень, вимірів, взяття проб, експериментального картування, моделювання, прогнозу тощо;
- організація роботи гуртків або наукових секцій екологонатуралістичної спрямованості;
- участь студентів у науково-практичних конференціях з екології, міжнародних інтернет-конференціях, опублікування статей у наукових збірниках, науково-популярних виданнях тощо;
- організація зустрічей з фахівцями в галузі екології, журналістами, представниками громадських природоохоронних організацій;
- участь студентів у природоохоронних акціях та екологічних святах (“День птахів”, “День дерева”, “День довкілля”, “Марш парків” та ін.), в екологічних рухах, екологічних проектах (у тому числі й міжнародних), у роботі екологічних експертиз;
- створення інтер’єрів, що облагороджують приміщення красою природних об’єктів та їх комплексів (рослинних композицій, акваріумів), художніх творів, присвячених

природному світу — картин, фотографій, екологічних плакатів;

- організація та проведення еколого-психологічних (екологічно-орієнтованих) тренінгів.

Необхідність екологізації навчального середовища пояснюється тим, що вона повинна актуалізувати у студентів вищих навчальних закладів потреби в пізнанні світу природи, у природоохоронних і ресурсозберігаючих діях, а також у проектуванні та застосуванні творчих стратегій взаємодії з довкіллям. Адже сьогодні не лише підготовка бакалаврів і магістрів з екології та охорони навколишнього середовища, а й формування екологічно освіченої, культурної особистості, яка займає активну громадянську позицію, є одним з найважливіших напрямів у вирішенні проблем навколишнього середовища і сталого розвитку країн світу.

Література

1. Дерябо С. Д., Ясвин В. А. Экологическая педагогика и психология. — Ростов н/Д: Феникс, 1996.
2. Крисаченко В. С. Екологічна культура. Теорія і практика: Навч. посіб. / Міжнар. фонд “Відродження”. — К.: Заповіт, 1996.
3. Львовичкіна А. М. Основи екологічної психології: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2004. — С. 64–80.
4. Максименко О. О., Москвичов С. Г. До питання про діяльність природокористування та її суб’єктів // Актуальні проблеми психології: Зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка. — Т. 7. — Вип. 5: Екологічна психологія. — Ч. 2. — К.: Міленіум, 2005. — С. 340–345.
5. Мамешина О. С. Эколого-психологический тренинг для старшеклассников // Практична психологія та соціальна робота. — 2003. — № 8. — С. 17–38.
6. Plumwood Val. Environmental Culture: The Ecological Crisis of Reason. — Routledge, 2002.